

Nr 137

Av herr **Henningsson** och herr förste vice talmannen **von Friesen**, om
tillgång för riksdagen till teknisk och vetenskaplig sakkunskap.

(Lika lydande med motion nr 96 i Första Kammaren)

Otvivelaktigt påverkas samhällsutvecklingen i dag i betydligt större omfattning än tidigare av den tekniska utvecklingen. På ett stort antal områden har denna blivit den avgörande faktorn för framstegstakten, och man har all anledning att räkna med att denna utveckling kommer att fortsätta i en än snabbare takt. Tekniken har, i en tidigare oanad omfattning, förändrat betingelserna för den industriella produktionen och nödvändiggjort sammanslagningar, förflyttningar och nyetableringar, det vi vanligen sammanfattar i ordet »strukturrationalisering».

Samtidigt med denna förändring, som man inte kan skönja något slut på, har frågan om vår natur- och miljövård fått ett helt annat utrymme i det allmänna medvetandet än tidigare. Utvecklingen i sig själv nödvändiggör åtgärder för att bevara för människan nödvändiga betingelser som frisk luft och rent vatten. Även störningar av mentalhygienisk natur har uppkommit. Alla dessa olika slag av otrivselskapande faktorer måste i framtiden bli föremål för en alltmer omfattande kontroll. En ensidig inriktning på största möjliga frihet för produktionen, där miljöfrågor lämnats obeaktade, har lett till stora skador. Ett lika ensidigt aktgivande på miljövårdsfrågor, där produktionsbetingelserna åsidosätts, skulle kunna åstadkomma lika ofördelaktiga verkningar för vårt land. Det senare påståendet kan belysas bl. a. på följande sätt. Om vårt lands industri, genom vårt ökade aktgivande på vår miljö, åläggs större restriktioner än nöden kräver, kan industrin därigenom komma i ett mycket ofördelaktigt konkurrensläge gentemot industrier i länder, där sådana restriktioner inte alls, eller i endast obetydlig utsträckning, förekommer.

Det är uppenbart att den skisserade utvecklingen och problematiken ställer ständigt ökande krav på riksdagen. För att exempelvis uppnå den optimala avvägningen mellan vad industrin och miljövården kräver måste riksdagen besitta en mycket omfattande sakkunskap. Det är ytterst sällan frågan om ett antingen eller, utan just om den välavvägda balansen. Även om kraven på riksdagens sakkunskap bör ställas, och kommer att ställas mycket höga, kan vi likväl inte placera dessa avgöranden utanför riksdagens kompetens.

Den konstitution som utarbetades år 1809 kan inte i något avseende lastas för

att inte ha förutsett vad som skulle komma att ske under senare hälften av detta århundrade. Däremot måste det, inför skapandet av vår nya konstitution, stå klart att nu rådande arbetsformer inom riksdagen inte är tillfredsställande när det gäller att behandla tekniskt svårbedömda frågor. Vi har inget utskott, som är ändamålsenligt för sådana uppgifter. Vi har inte inom riksdagen tillräckligt många ledamöter som besitter så omfattande kunskaper i alla de olika slag av problem vi kan komma att ställas inför. Vi har inte heller tillgång till något utanför riksdagen stående organ, som riksdagen kan anlita. Riksdagens resultat vid bedömningen av frågor av teknisk natur blir härigenom i högre grad beroende av ett »tyckande» än av ett »kunnande».

Den sakkunskap som är erforderlig kan komma att spänna över så vida och varierade områden, att man näppeligen kan uppnå den genom ett utskott av konventionell typ. Den förstärkning av riksdagens personalorganisation som nyligen genomförts har ökat möjligheterna att knyta juridisk och ekonomisk sakkunskap till utskotten, men sådan expertis som här åsyftas, främst i tekniska och liknande ämnen, kan knappast tillföras riksdagen genom vanliga tjänstemannabefattningar. Ej heller kan det förväntas, att det åsyftade resultatet skulle kunna uppnås genom något annat helt permanent organ. En kombination av parlamentariker och tekniskt sakkunniga i ett mindre organ, med rätt för detsamma att få tillgång till ytterligare specialister när så kräves, kan möjligen vara en lösning. Men då en sådan kombination är konstitutionellt oprövad i vårt land, bör det anförda inte betraktas som ett direkt förslag. Hela problematiken kräver en omfattande genomlysning.

Med den motivering som anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta att, i anslutning till arbetet med en ny författning, pröva frågan hur riksdagen skall kunna tillförsäkra sig den sakkunskap, främst i tekniska och andra vetenskapliga spörsmål, som erfordras som underlag för dess beslut.

Stockholm den 19 januari 1968

Einar Henningsson (s)

Bertil von Friesen (fp)
